

TWIN PEAKS'İN AYNA DÜNYASINA YOLCULUK, HERKESTEN KAÇ TANE OLACAK?

Süheyla Tolunay İşlek

*Kendini bilmek yanılgıya düşmektir ve “Kendini bil” diyen kâhin
Herkül’ün başarabileceğinden daha büyük bir işten
ve Sfenks’inkinden daha karanlık bir bilmecedan bahsetmektedir.*

Pessoa, Huzursuzluğun Kitabı

*İnanıyorum ki kendimizi daha iyi anlasaydık kendimize daha az zarar verirdik.
Ama insanın kendisi ile kendisine ilişkin bilgisi arasında bariyer gerçekten de
yüksektir. İnsanın bilmemeyi tercih edeceği çok fazla şey vardır.*

James Baldwin

O koordinatları ona ben gönderdim. Çünkü ben, ben değilim! Ben, ben değilim!

Twin Peaks 3. Sezondaki Diane’nin tulpası

Dante Gabriel Rossetti “Kendileriyle Nasıl Karşılaştılar” (1860) tablosunda Orta çağ giysileri içinde bir çiftin karanlık bir ormanda kendilerinin ayna imgesi olan başka bir çiftle karşılaşmasını resmeder. Pek de mutlu bir karşılaşma değildir bu. İkizini gören adam öfkeyle kılıcını çeker, kadınsa bu tekinsiz manzaraya dayanamayıp bayılır.¹ **Freud**, “The Uncanny” makalesinde günümüzde ‘kötücül ikiz’ olarak adlandırılan *doppelgänger* figürünün uyandırdığı tekinsizliğin son derece güçlü olduğunu söyler.² Zira yabancılaşan, tanınmaz bir hâl alan özne bizzat kişinin kendisidir. Almanca kökenli ‘*doppelgänger*’ sözcüğü; *doppel* (ikiz, çift), ile *gänger* (giden) kelimelerinin bileşimi olduğu için ‘yürüyen ikiz’ olarak da tercüme edilir. *Doppelgänger*’ın bilinen en eski kullanımı genellikle Alman Romantik yazar **Jean Paul**’a (Johann Paul Friedrich Richter) atfedilir. **Jean Paul**, bu kavrama *Siebenkäs* (1796) adlı romanında değinir. Roman, görünüşte birbirine tıpatıp

¹ Klein, N. (2024) *Doppelgänger, Ayna Dünyaya Yolculuk*. Yapı Kredi Yayınları, s. 82.

² Freud, Sigmund. (1955) “The Uncanny.” *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*, translated by James Strachey, vol. 17, Hogarth Press, pp. 217–256.

benzeyen iki arkadaşın -Siebenkäs ve Liebbeber- hikâyesini anlatır; bu kişiler kimliklerini değiştirip birbirlerinin hayatlarını ele geçirirler. Yazar terimi ilk kez ortaya attığında, *doppelgänger*'ı 'kendilerini gören insanlar' sözleriyle tanımlamıştır. Alman Romantizmi'nden sonra gotik gelenekte karşımıza çıkar *doppelgänger* kavramı. Örneğin E. T. A. **Hoffmann**'ın *Die Elixiere des Teufels* (Şeytanın İksirleri, 1815) adlı eserinde öldürülmüş bir kontun ikizi, **Edgar Allan Poe**'nun *William Wilson* (1839) adlı eserindeki başkahramanla aynı adı taşıyan rakibi ya da **Robert Louis Stevenson**'ın *Dr. Jekyll ve Bay Hyde'in Garip Vakası* (1886) adlı eserindeki katil alter ego gibi birçok başka örnekle birlikte kendini gösterir. *Doppelgänger* karakter; polisiye, bilim kurgu ve korku gibi türlere ait sayısız başka metinde ve filmde giderek görünür olur. Örneğin **Oscar Wilde**'ın *The Picture of Dorian Gray* (1890) adlı romanı, **Hanns Heinz Ewers**'ın 1913 tarihli *Prag Öğrencisi* (1913) adlı filmi en bilinen örneklerdendir. Aslına bakılırsa *doppelgänger*, bir karakterden ziyade bir karakter işlevidir. Ana karakterle fiziksel ya da simgesel benzerlik gösteren, aynı kişiliğin bölünmüş hâli olan *kötücül ikiz*; bastırılmış, inkâr edilmiş ya da yasak yönleri temsil eder, ortaya çıktığı anda tekinsizlik yaratır ve genellikle hikâyeyi bir kimlik krizine sürükler.

Kötücül ikiz, tüm bu tekrar eden örüntüler nedeniyle kabusların ve tekinsizliğin yönetmeni **David Lynch** için vazgeçilmez bir temadır. *Doppelgänger*'ın amacı kendi hikâyesini yaşamak değil, başkasının kimliğini parçalamak olduğu için **Lynch**'in karakterlerini tanıma sürecine hizmet eder. **Lynch** ve *doppelgänger* denilince *Lost Highway* (1997) ve *Mulholland Drive* (2001) filmleri akla gelir ilk olarak. Ancak ne var ki **Lynch** evreninde *doppelgänger* motifi/karakteri ilk kez, *Twin Peaks* dizisinin birinci sezonunda (1990) karşımıza çıkar. "Rest in Pain" isimli dördüncü bölümde Laura Palmer'ın cenazesi için Twin Peaks kasabasına gelen kuzen Madeleine Ferguson görsel bir ikiz olarak karşımıza çıkar. Madeleine; Laura'nın tıpatıp aynısıdır, ama esmer, daha sakın, daha *masum* bir versiyon gibidir. Aslına bakılırsa Laura'yı dizinin ilk bölümünden itibaren sadece video kaydından ve fotoğraflardan gördüğümüzü düşünürsek ve tüm *femme fatale* unsurlarını da göz önüne alırsak Laura'nın Madeleine'nin kötücül ikizi olduğunu söylemek daha doğru olur. Madeleine'in Laura Palmer'la aynı oyuncu (**Sheryl Lee**) tarafından canlandırılması ve fiziksel benzerliğin özellikle vurgulanması, **Alfred Hitchcock**'un *Vertigo* (1958) filmine açık bir gönderme niteliği taşır. Nitekim *Vertigo*'da **Kim Novak**'ın hem Madeleine Elster hem de Judy Barton rollerini

üstlenmesi, anlatının merkezine kimlik bölünmesi ve görsel ikilik temasını yerleştirir. Ancak arada bazı farklar vardır. *Vertigo*'da ikilik/ikiz motifi bir aldatmaca ve kurgu oyunudur. Zira Madeleine, Scottie'nin arzusuna göre şekillendirilmiş bir hayalet, Judy'nin oynamaya zorlandığı bir fantezi figürüdür. Ancak *Lynch*, *Twin Peaks*'te bu Hitchcockvari ikizliği biçimsel ve kimliğe dair bir referans olarak kullanmakla birlikte bu ikizliğe başka birçok anlam da yükler ve izleyiciyi üç sezonun sonunda birçok soruyla baş başa bırakır: Bizler mükemmelleştirilmiş benlikler icra etmekle meşgulken gölge benliklerimize ne olur? Biz saf ve temiz kalalım diye mi günah ve kabahatlerimizi üstlenir ikizler? Çözülme ve parçalanma sırasında hangi kötücül ikizler yaratılır? Bu ikizler ne zaman intikam almaya çalışan, istenmeyen benlikler halini alır?

Bu soruları şimdilik bir kenara bırakıp *Twin Peaks* evrenine geçecek olursak konu tabii ki Laura Palmer'a gelir. Parlak, dikkat çekici, "homecoming queen" Laura Palmer kusursuz imajıyla her daim görünür ve merkezde olup kasabanın ideal kızıdır. Onun gizli bir ikinci hayat (uyuşturucu, gece hayatı, şiddet, istismar) sürdüğünü pek kimse bilmez. En yakın olduğu kişiler bile yaşadığı istismarın farkında değildir. Asıl trajik olan, Laura'nın kendisinin de on iki yaşından beri maruz kaldığı cinsel istismarın tam olarak ayırdında olmayışdır. Travmatik iç dünyası ve bölünmüş benliği nedeniyle Laura'da maske ile hakikat arasındaki yarık çok derindir.

Dizinin ikinci sezon finalinde *doppelgänger* kavramı artık yalnızca metaforik değil, kelimenin gerçek anlamıyla karşımızda belirir. ‘Başka Yerden Gelen Adam’ olarak bilinen kırmızı takım elbiseli cüce ilk defa ‘*doppelgänger*’ kelimesini telaffuz eder ve bu andan itibaren siyah beyaz zemini, kalın kırmızı kadife perdeleriyle Kırmızı Oda adeta bir ‘*doppelgängerlar* geçidi’ne sahne olur. Laura Palmer, Leland Palmer, Dale Cooper ve kötücül ikizleri izleyenlere unutulmaz ve sarsıcı bir kapanış yaşatırlar. **Lynch**’in iki sezon ve toplamda yirmi dokuz bölüm boyunca inşa ettiği ikiz/ikilik yapısı, 30. Bölümde bağımsızlığını ilan etmiş *doppelgängerlar* şeklinde cisimleşir. Artık, tüm ikizlerin uçuşan kırmızı perdeler arasında dolaştığı, delice güldüğü, şakalaştığı, kimliklerin yarıldığı bir evrenin içindeyizdir. Kırmızı Oda olarak anılan araf; ‘karanlık taraf’ın, ‘bastırılmış gölge’nin fiziksel biçimde ayrıştığı ve kötücül ikizde somutlaştığı bir mekân olarak hafızalara kazınır. Bölümün sonunda Dale Cooper sandığımız kişi, Kırmızı Oda’nın dehlizlerinden çıkarak Büyük Northern Oteli’ndeki odasına döner; aynadaki kötücül yansıması alaycı bir “Annie nerede?” sorusuyla izleyiciyi baş başa bırakırken geri dönenin o olmadığını açığa vurur.

Cooper’ın akıbeti konusunda dizinin ikinci sezonunun “Maskeli Balo” isimli on birinci bölümü bir uyarı niteliği taşımaktadır aslında. Zira hep daha iyiye ulaşmak isteyen Cooper’un “*Beyaz Loca diye bir yer duydunuz mu hiç?*” sorusuna Hawk kısaca “*Halkım, insanlığı ve doğayı yöneten ruhların Beyaz Loca’da yaşadığına inanırdı*” dedikten sonra uzun uzun Siyah Loca Efsanesi’ni anlatır. Çünkü asıl dikkat edilmesi gereken Beyaz Loca’nın gölge benliği olan Siyah Loca’dır. “*Efsaneye göre tüm ruhlar, kusursuzluğa giden yolda Siyah Loca’dan geçmeliymiş. Orada gölge benliğinle tanışmışsın. Halkım gölge benliğe ‘Eşikteki Sakin’ der. Cesaretin tam değilken Siyah Loca ile yüzleşirsen ruhunu tamamen alaşağı edermiş*” açıklaması aslolan şeyin “içindeki korkuyla yüzleşmek” olduğunu vurgular. Nitekim Cooper, tüm o mükemmel ve tüm güçlü duruşuna rağmen geçmişte sevdiği kadını koruyamayıp ölümüne mâni olamamışlığın verdiği suçluluk duygusunu atamamış ve Twin Peaks Güzellik Yarışması’nın sonunda sevgilisi Annie’nin ezeli düşmanı tarafından kaçırılmasının ardından korkuya kapılmıştır. Bu korku da (başka birçok nedenle birlikte) onun Siyah Loca’da yıllarca hapis kalmasına neden olmuştur. **Twin Peaks** evreninin bilge figürleri Hawk ve Log Lady Margaret, kendisinin de herkes gibi parçalara ayrılmaya açık olduğunu unutan kişinin, kendisinden çok daha güçlü gerçekliklerin etkenlerini hafife aldığını öne sürer. Diğer bir deyişle kendi kırılganlığını unutan/önemsemeyen/inkâr eden ve kendini tüm güçlü

sanat/hayal eden/arzulayan kişi, ne yazık ki farkında olmadan kendi özölüşünü çağırmış olur. Bu, tam olarak Cooper'ın trajedisidir; bu nedenle de dizinin üçüncü sezonunda **Lynch**'in odaklandığı temel mesele, benliğin parçalara ayrılması, çoklu benlikler (*doppelgänger*lar, *tulpalar*) olur.

Twin Peaks yirmi beş yıllık bir aradan sonra 2017'de üçüncü sezon *The Return* ile geri döndüğünde ajan Dale Cooper tam anlamıyla ikiye bölünmüştür; iyi Cooper Siyah Loca'da hapsolmuşken, kötü Cooper dünyada serbest kalmıştır. **David Lynch** izleyicinin iyi Cooper ile özdeşleşmesine dayanan dizinin özüne bilerek meydan okur. *Twin Peaks*'in ilk iki sezonu (1990- 1992) Dale Cooper ve onun akılda kalıcı sözleri etrafında dönerken, iyi Cooper, üçüncü sezonun ilk on altı bölümünde yer almaz, ya da en azından konuşkan FBI ajanı ve kendini öne çıkaran bir versiyon olarak yer almaz. **Lynch**, benzer temaları yıllardır işlemeyi sürdürse de, her seferinde bunları farklı biçimsel ve estetik tercihlerle devam ettirmiş; deneyelliği elden bırakmadan anlatım yollarını çeşitlendirmiş ve izleyici beklentilerini bilinçli biçimde tersyüz etmiştir. *Twin Peaks* hayranları, yirmi beş yıllık bir aradan sonra Laura Palmer cinayetini çözmüş kahraman Ajan Cooper'ın geri dönüp "İşte aradığım iyi kahve!" diyeceğini beklerken, **Lynch** izleyiciye şunu der gibidir: "Gerçekten her şeyin eskisi gibi olacağını mı sandınız?" Yirmi beş yılın sonunda hiçbir şey eskisi değildir; olaylar karmakarışık bir hal almış, kimlikler ve ilişkiler parçalanmış, her yere kaotik bir belirsizlik yayılmıştır. Ayrıca **Lynch** bu kez, kimlik ve gerçeklik meselesini daha da etrefilleştiren '*tulpa*' kavramını anlatıya dâhil eder. Tıpkı *doppelgänger* gibi *tulpa* da *Twin Peaks* üçüncü sezonda **Lynch**'in yıllardır izini sürdüğü kimlik kaybı, kimliğin bölünmesi ve öznenin parçalanması temalarının bir uzantısıdır.

'*Tulpa*' kelimesinin kökeni Tibet Budizmi'ne dayanır ve 'yansıma, tezahür, yansıtılmış benlik, zihinsel olarak yaratılmış varlık' anlamlarına gelir. Benlik algısı zihinsel süreçler tarafından oluşturulur ve bireylerin deneyimlediği gerçeklik, algısal ve bilişsel çerçevelerine göre değişebilir. Dolayısıyla deneyimlediğimiz '*ben*' sabit bir özden ziyade, zihnin bir yansımasıdır. Dizinin bütününe bakıldığında, Tibet Budizmi'nin, **Lynch**'in *Twin Peaks*'i yaratmasında önemli bir etkisi olduğu görülür. Tibet ve Tantrik Budizm, gerçek benliğin tanımlanmamış ve sürekli değişim halinde olduğunu söyler. *Twin Peaks: The Return*'de de **Lynch** büyük bir ustalıkla kullandığı *tulpa* sembolizmi vasıtasıyla hiçbir kimliğin sabit olmadığını, hepsinin akışkan olup, sürekli değiştiğini izletir. **Cam Cobb** and **Michael K. Potter**'a göre kendimizi nasıl gördüğümüz ve çevremizdeki dünyayı nasıl yorumladığımız, her an gelişen yeni olaylar, yeni algılar veya yeni yorumlar tarafından değişebilir. Hiçbir şey statik değildir. Bazı zamanlarda, kendimizi neden böyle gördüğümüzün, öz-anlayışımızı neyin etkilediğinin farkında bile olamayabiliriz. Dolayısıyla yaygın varsayımların aksine, kendimize ayrıcalıklı bir epistemolojik erişimimiz yok. Kendi uzun süreli hafızalarımıza bile güvenemiyoruz. Dahası, *anılarımızın ve bakış açılarımızın bir koleksiyonu* olduğumuz için, anlamamız gereken tek bir benlik yok. **Loftus** ve **Pickel**'e göre de benlik, hafıza ve düşünce tarzı açısından, *The Return*'de -veya kendi hayatlarımızda- mutlak doğrular yoktur. Zaman içinde kalıcı bir bütünsel bakış açısı yoksa, kendi algıları ve fikirleri olan, çoğu zaman zayıf anılarla bir arada tutulan, daha küçük benliklerin bir toplamı olarak kendi benliğimizle baş başa kalırız; bu anıların çoğu ya da tamamı güvenilmezdir. **Fosshage**, günlük yaşamlarımız, deneyimlerimiz, zihinsel faaliyetlerimizin; istikrarsız hafıza ve benliğe bağlı belirsizlik öyküleri olduğunu söyler. Anılarımız ve algılarımız akışkan olduğu için kimliğimiz de öyledir (Fosshage 2007). Bütün bunlar, *Twin Peaks* evrenindeki bazı karakterlerde çok uç biçimlerde tezahür eder. Dizide bu rahatsız edici gerçeklerle sert biçimde yüzleşenler genellikle bir ya da birden fazla *ikize* ya da *tulpaya* sahip karakterlerdir.

Tulpa kavramını biraz daha açacak olursak; *tulpa*, zihinsel yoğunlaşma, meditatif uygulamalar yoluyla yaratılan bir varlıktır. *Tulpa*'nın onu yaratan kişinin niyetine göre yaratılacağına inanılır ve *tulpalar*, yaratıcısıyla zihinsel alanı paylaşan varlıklar olarak tasavvur edilir (Martin, Thompson & Lancaster, 2020). Bir *tulpa*; hem düşünceden, sanki yoktan var olmuş gibi ortaya çıkan bir form fikri olarak, hem de

özellikle Tibet Budizmi'nde, Cooper için çok önemli bir yere sahip olan Tibet'te, 'düşünce formu' ile eşdeğerdir. **Twin Peaks**'te ise *tulpalar* -birer sembol olarak- fiziksel olarak ortaya çıkarlar. Yaratıcılarının birer uzantısı olan bu varlıklar, onların dikte ettiği eylemleri gerçekleştirmek ve bazen de bazı bireyleri ikame etmek üzere oluşturulmuş vekil varlıklardır. Dizinin üçüncü sezonunda karşımıza çıkan ilk *tulpa*, **Kyle MacLachlan**'nın başarıyla canlandığı Dougie Jones karakteridir. Bir diğeri ise, dizide çok kilit bir öneme sahip olan Diane'in *tulpasıdır* (**Laura Dern**).

İyi Cooper'ın yirmi yıl sonunda Kırmızı Oda'dan çıkma vakti geldiğinde, kozmik bir yer değiştirmenin gerçekleşmesi ve Kötü Cooper'ın da Siyah Loca'ya dönmesi gerekir. Ancak Kötü Cooper sistemi kandırmak için bir 'ikame' olarak Dougie Jones *tulpasını* yaratmıştır. Dougie Jones, Las Vegas'ta yaşayan, sıradan bir yaşam süren, borç içinde olan biri gibi görünse de aslında Kötü Cooper (yani Mr. C) tarafından üretilmiş yapay bir kopyadır. Amacı, İyi Cooper Siyah Loca'dan çıktığında onun yerine locaya girmesi gereken Kötü Cooper'ın yerini almaktır. Yani Dougie, bir sigorta planıdır. Dizideki mesleği de sigortacıdır zaten. İyi Cooper dünyamıza 'The Mauve Zone' (Mor Bölge) denilen bir boyuttan, bir elektrik prizi aracılığıyla geldiğinde aslında Dougie'nin hayatının içine *fırlatılmış* olur. Kendi kimliğine dair hiçbir ipucu olmayan bir ortamda, başkasının kıyafetleri ve başkasının ailesiyle baş başa kalır.

Dogie'nin bedenine geçiş yapan İyi Cooper'ın dünyadaki varlığı bir tür trans halidir. Sadece belirli uyaranlara tepki verir: Kahve, turta, rozet veya dosya gibi eski hayatını hatırlatan kelimeler. Bu süreçte Tek Kollu Adam (Mike), Kırmızı Oda'dan ona vizyonlar aracılığıyla rehberlik eder. Bu sayede Dougie, çatal kullanmayı bile zar zor becerebilmesine rağmen, birkaç doğaüstü yetenek sergiler: slot makinesi ikramiyelerini tahmin etme, yalanları ve komploları tespit etme ve acımasız bir suikastçı tarafından saldırıya uğradığında *bir kobra gibi* tepki verme yeteneği. Dougie'nin bedeninde uyanmayı bekleyen İyi Cooper, on altıncı bölüme kadar donuk halde kalır. Onu uyandıran şey, televizyonda izlediği **Sunset Boulevard** filminde yönetmen **Cecil B. DeMille**'in "*Bana Gordon Cole'u getirin*" cümlesini duyduktan sonra elindeki çatalı elektrik prizine sokması ve elektriksel bir şok geçirmesi olur. (Ve sonunda İyi Cooper "*I am the FBI*" diyerek geri döner.)

Üçüncü sezon ilerledikçe Ajan Cooper'ın kötücül ikizinin yirmi beş yıldır Katil Bob'un emirlerini yerine getirerek ortalığı kasıp kavurduğunu öğreniriz.

Doppelgänger Kötü Cooper, karşılaştığı herkese karşı yıkıcı, şeytani şeyler yapar. Zira olağanüstü yeteneklere sahiptir: sıra dışı bir fiziksel güç, acıya karşı duyarsızlık, dijital aygıtları son derece yetkin biçimde kullanma kapasitesi. Bütün bu yeteneklerini insanların hayatlarını kötüleştirmek, gittiği her yere katliam, dehşet ve ölüm getirmek için kullanır. Suç ortağı Ray ile yaptığı bir konuşmada (üçüncü sezon ikinci bölümde), Kötü Cooper kendi karakterinin özünü şöyle tanımlar: "*Benim hakkımda bilmen gereken bir şey var Ray. Benim hiçbir şeye ihtiyacım yok. Ben sadece ister ve elde ederim.*" Kötü Cooper, saf libidinal arzu, dizginsiz güç isteği, **Jung**'un gölge benlik kavramının tezahürü, Platon'un 'en kötü adamı'nın uyanık hayata saldırdığı, her zaman rüyalarımızda hapsedilmesi gereken azgın içgüdüsel canavardır. Diğer bir deyişle dürüst, onurlu, iyiliksever İyi Cooper'ın tam zıddı olarak tüm güçlü bir kötüdür. İlginç olansa, her iki Cooper'ın da bütünlük, tamamlanmışlık ve hakimiyet duygusuna sahip olmasıdır.

Kötü Cooper'ın, kendi amaçları doğrultusunda yarattığı ikinci *tulpa*, Diane'in *tulpasıdır*. (**Laura Dern**) İyi Cooper ortadan kaybolduktan birkaç yıl sonra Kötü Cooper, sekreteri Diane'i ziyaret eder, ondan FBI hakkında bilgi ister ve ardından tecavüz eder. (Hastane odasında koma halindeki Audrey'nin de başına aynı felaket gelmiştir.) **Piercy**'ye göre Kötü Cooper, asıl Diane'i gözleri ve dili olmayan bir kadın formunda, zamansız mor bir denizde (muhtemelen kalenin yakınında veya İtfaiyecinin yaşadığı kalenin içinde) bir gölge alemine hapsedmiştir; yeryüzünde ise birileri bilgi almak için (kırmızı saçlı) gerçek Diane'i ararsa diye onun yerini alacak (sarı saçlı) bir *tulpa* yaratmıştır.³ Sarı saçlı Diane'in bir *tulpa* olduğunun açığa çıktığı sahne dizide çok kritik bir öneme sahiptir. **The Return**'ün on altıncı bölümünde Gordon Cole (**David Lynch**) ve ortağı Albert (**Miguel Ferrer**) tarafından sorgulanırken sarı saçlı Diane, 'asıl' Diane olmadığını itiraf eder veya farkına varır. **Lynch** itiraf ile farkına varma arasındaki farkı/sınırı bilinçli olarak belirsiz bırakır. Bir *tulpa* olarak kendisinin kim olduğu konusunda zorluğa düşen Diane neyin sembolüdür? **Richard Schwartz** benliklerimizin aslında ikiden fazla parçası olduğunu şöyle ifade eder: "Her benlik genellikle birbiriyle çelişen sesler, beklentiler ve itkiler çoğulluğu ya da mozaikinden oluşur."⁴ Diane, söz konusu parçaların birbirinden koptuğunda oluşacak bir patoloji olarak okunabilir mi?

³ Piercy, Grant. (2018). "The Fractured Self: Shattered Identity and Twin Peaks' 25 Years Later: A Site Both Wonderful & Strange, 2 January."

⁴ Klein, N. (2024) *Doppelgänger, Ayna Dünyaya Yolculuk*. Yapı Kredi Yayınları, s. 82.

Benzer biçimde Dougie'nin durgun ve donuk halleri de benliğin farklı katmanları arasında bir iç diyalog kuramadığımızda başımıza gelebilecek semptomlar olabilir mi? Madem sorular soruları kovalıyor, öyleyse devam edelim: Ben tam olarak kimim? Yansımamda gördüğüm kişi miyim, yoksa tanımlanamaz, başkalarının - hatta kendi bakışımın bile- bütünüyle kavrayamadığı başka biri mi? **Twin Peaks** evrenindeki aynalarda kötücül ikizlerine bakan karakterler bu soruları sormazlar; Diane bunun istisnasıdır. Bir içgörü sağlamak istercesine **Lynch** bize bir kapı aralar aslında **Twin Peaks**'in *doppelgänger* ve *tulpaları* aracılığıyla. Olduğunu düşündüğümüz kişinin aslında kontrolümüz dışındaki kuvvetlere açık olmasını pek akıldan çıkartmamak iyidir der. Bu kırılğanlığın altını çizmek için de Cooper'ı defalarca feda etmekten çekinmez. Nitekim İyi Cooper hastanede aniden kendine geldiğinde ilk söylediği sözlerden biri "*Ben FBI'ım*" olur. Bu söz tıpkı eskisi gibi tüm güçlülük ve otorite iddiasıyla yeni görevlere hazır olduğunun bir ilanıdır. En başta Dougie'nin tüm arkadaşları ve ailesiyle arasını düzeltmek için çalışır, sonra Las Vegas'tan Twin Peaks'e, kötü ikizini alt etmeye gider. Ancak Twin Peaks'te günü kurtaran Cooper'dan önce Andy, Lucy ve altın yumruk Freddie olur. Sırada Laura Palmer'ı kurtarmak vardır. Bir ayna evrende/paralel evrende yetkinliğine geri dönmüş olan Cooper, geçmişi değiştirebileceğine, Laura Palmer'ın cinayetini önleyebileceğine ve kötülüğün güçlerini alt edebileceğine ikna olmuştur. Adeta öznenin aynadaki *ideal benliğiyle* özdeşleşmesi gibi kendisini gerçek ve mecazi anlamda iyiliğin bir temsilcisi, Laura Palmer'ı kurtaracak kişi olarak görür. Ancak, Jeffries'in zaman çizgisini bozmasıyla yaratılan ayna evrendeki Cooper, yalnızca yanıltıcı bir istikrar ve bütünlük üretir. **Twin Peaks: The Return**'un "Adın Ne?" final bölümünde izleyici, İyi Cooper'ın Laura Palmer'ın cinayetini silmeyi/önlemeyi başardığını fakat aynı zamanda o zaman çizgisinden Laura Palmer'ı sildiğini ve geride Carrie Page adında bir *ikiz Laura* bıraktığını öğrenir. Cooper, bu müdahaleyle Laura Palmer'ın bir taklidini yahut *ikizini* ya da *tulpasını*, benliğin ve kimliğin nihai bir sentez yerine daha fazla parçalanmaya maruz kaldığı farklı/alternatif bir zaman çizgisinin kopuk travmasına yeniden sokmayı başarır. Cooper'ın giriştiği bu son tüm güçlülük iddiası —başka bir deyişle tanrısal bir müdahaleyle kaderi yeniden yazma arzusu— trajik, karanlık ve ironik bir geleceğin zeminini hazırlar. Laura'yı bir kez daha kurtarma çabasındaki kibir, Cooper'ın hem ontolojik konumunu hem de özsel bütünlüğünü yitirmesine yol açar. Sonuç olarak kendini, eskiden iyi olan Cooper'ın robotik bir kabuğuna indirgemiş ve

muhtemelen artık Richard adıyla var olan, sıradan bir FBI ajanına dönüşmüştür. Bu kibrin ve sonuçlarının sorumluluğu kısmen doğaüstü figürlerin -The Fireman (Dev/İtfaiyeci), Tek Kollu Adam/Mike, Katil Bob ile Judy'nin- şeytani güçlerine atfedilebilir. Ancak asıl neden Cooper'ın cesareti ne kadar iyi niyetli görünse de aslında bir kibir içermesi ve geçmişe dönmeye, tanrı rolü oynamaya ve olan biteni onarmaya yetkin olduğunu sanmasıdır. Halbuki olan biten sadece Cooper'ın kendisi için inşa ettiği, anlatı süreklilikleri ve üzerine kurulduğu varsayılan epistemolojik temellerle dolu anlamlı bir dünyanın çöküşüdür. Bu nedenle de Laura'nın son çılgılığı, evin ışıklarının sönmesi gerçeğin kelimenin tam anlamıyla çökmesi olarak da okunabilir.

Kaynaklar

- Cam Cobb and Michael K. Potter (2018). "Who is the Dreamer?", *Critical Essays on Twin Peaks: The Return* içinde, ed. Cham, Switzerland: Springer Nature.
- Freud, Sigmund. (1955) "The Uncanny." *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*, translated by James Strachey, vol. 17, Hogarth Press.
- Klein, Naomi. (2024). *Doppelganger, Ayna Dünyaya Yolculuk*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Loftus, Elizabeth F. 1992. 'When a Lie Becomes Memory's Truth: Memory Distortion After Exposure to Misinformation.' *Current Directions in Psychological Science* 1, no. 4: 121–123.
- Martin, Anna, Thompson, Bailey, and Lancaster, Steven. (2020). "Personality Characteristics of Tulpamancers and Their Tulpas." Center for Open Science, ([bağlantı](#))
- Pickel, Kerri. 2010. 'When a Lie Becomes the Truth: The Effects of Self Generated Misinformation on Eyewitness Memory.' *Memory* 12, no. 1: 14–26.
- Piercy, Grant. (2018). "The Fractured Self: Shattered Identity and Twin Peaks.' 25 Years Later: A Site Both Wonderful & Strange, 2 January", *Critical Essays on Twin Peaks: The Return* içinde, ed. Cham, Switzerland: Springer Nature.